

Τη γλώσσα μου έδωσαν ελληνική

Τη γλώσσα μου έδωσαν ελληνική
Το σπίτι φτωχικό στις αμμουδιές του Ομήρου
Μονάχη έγνοια η γλώσσα μου...

Οδυσσέας Ελύτης

Η λέξη «κρίση» έχει πιάσει στην καθημερινότητά μας σαν εφιάλτης. Δεν υπάρχει σχεδόν καμιά συζήτηση μεταξύ ανθρώπων, καμιά αρθρογραφία που να μην αναφέρει τον όρο αυτόν. Και βέβαια η οικονομική κρίση, σαν εφιάλτης πλανάται σε όλο το φάσμα των συζητήσεων και αναμφίβολα αναφέρεται σε μια σκληρή πραγματικότητα, που βιώνουμε σαν χώρα τα τελευταία πέντε χρόνια. Κρίση που βαθαίνει, με αποτέλεσμα τη διάρρηξη των ιστών που κρατούσαν σε συνοχή την ελληνική κοινωνία. Φυσικά δεν είναι μόνο η Ελλάδα που πλήττεται για τους γνωστούς λόγους από την οικονομική κρίση, αλλά ας σκεφθούμε ότι η κρίση αυτή δεν ήταν απρόβλεπτη και κώδωνες κινδύνου ηκούσαν σε «ώτα μη ακουόντων». Όμως, αν και δεν αμφισβητείται ότι η κρίση αυτή πλήττει την ίδια την υπόσταση του ανθρώπου, είναι το ποτέλεσμα άλλων κρίσεων που υπέσκαπταν τα θεμέλια των αξιών, που συνεχούν τις κοινωνίες. Αξίες ηθικές, αξίες πολιτισμού, αξίες σεβασμού ατομικής αλλά και της προσωπικότητας των άλλων. Αξίες, με δυό λόγια, κοινωνικού σεβασμού και δέσμευσης από κανόνες που οι ίδιες οι αναπτυγμένες και πολιτισμένες κοινωνίες θέσπισαν. Τι να αναφέρει κανείς από το μεταπολεμικό δίκαιο που οικοδομήθηκε, για ένα δικαιότερο, ειρηνικό κόσμο. Δίκαιο ενός νέου ανθρωπισμού και ειρηνικής επίλυσης των διαφορών μεταξύ των λαών, που στηρίχθηκε σε πλήθος συμβάσεων χωρίς όμως την αναγκαία δεσμευτική ισχύ, αφού οι Διεθνείς Οργανισμοί Ασφαλείας μένουν ανενεργοί. Αποτέλεσμα η αδυναμία ειρηνικής επίλυσης των εθνικών διεκδικήσεων και κυρίως η κυριαρχία των υπερδυνάμεων, που ανέτρεψαν με τις παρεμβάσεις τους για τη διασφάλιση των εθνικών τους γεωπολιτικών και οικονομικών συμφερόντων, ένα κόσμο που όδευε στην ειρηνική συνύπαρξη. Η «Αραβική Άνοιξη»,

πριν τέσσερα χρόνια, ορόσημο για τα δικαιώματα των γυναικών και τις πολιτικές ελευθερίες των πολιτών στις αραβικές χώρες, κατέρρευσε, επαληθεύοντας τις θεωρίες του Χάντινγκτον για τη σύγκρουση των πολιτισμών, με ακραία βαρβαρότητα και θρησκευτικά μίσση,

Οι εθνικές ταυτότητες των λαών που οικοδομήθηκαν μέσα από αιώνες συνύπαρξης αλλοιώνονται βαρύτερα και ο κίνδυνος απώλειάς τους άμεσος. Και ένα από τα βασικότερα στοιχεία αυτής της ταυτότητας είναι η γλώσσα. Και για τους απανταχού Έλληνες η ελληνική γλώσσα είναι «όχι μόνο το μέσο επικοινωνίας, αλλά η πηγή άντλησης αξιών, που συγκροτούν την προσωπικότητα του ανθρώπου, τον κώδικα των αξιών του και καθορίζουν την πορεία του στον κόσμο.

«Τη γλώσσα μου έδωσαν ελληνική / το σπίτι φτωχικό στις αμμουδιές του Ομήρου / Μεγάλη έγνοια η γλώσσα μου...» γράφει ο μεγάλος μας ποιητής Οδυσσέας Ελύτης. Όσα γράφτηκαν για την Ελληνική γλώσσα και τη συμβολή της στον άνθρωπο και τον πολιτισμό μένουν αθάνατα. Σολομός, Παλαμάς, αλλά και μεγάλα πνεύματα του παγκόσμιου πολιτισμού ύμνησαν την ελληνική γλώσσα. Ας σταθούμε στην ευχή που έκαμε ο Βολταίρος από τα κορυφαία πνεύματα του 18ου αιώνα, λέγοντας: «είθε η ελληνική γλώσσα να γίνει κοινή γλώσσα όλων των λαών» Αυτήν ακριβώς την παγκόσμια αξία της ελληνικής γλώσσας ήλθε να τιμήσει η Ελληνική Βουλή τον Μάιο του 2016 καθιερώνοντας με νόμο την 20ήν Μαΐου ως «Παγκόσμια Ημέρα Ελληνοφωνίας και Πολιτισμού», για την ανάδειξη της διαχρονικής παρουσίας και συμβολής της ως καθοριστικού στοιχείου της ελληνικής εθνικής ταυτότητας και του ελληνικού πολιτισμού στην παγκόσμια διάστασή του. Δεν αμφισβητείται άλλωστε η συμβολή της γενικά στις ανθρωπιστικές επιστήμες, αλλά ευρύτερα σε πολλούς νεώ-

τερους επιστημονικούς κλάδους.

Η επιλογή της 20ης Μαΐου δεν ήταν τυχαία. Ταυτίζεται με την ημερομηνία γέννησης του μέγιστου φιλοσόφου της αρχαιότητας του Σωκράτη, αλλά και στις 20 Μαΐου 381, άρχισε η Οικουμενική Σύνοδος της Νίκαιας, η οποία ήταν θεμελιώδης για την ελληνορθόδοξη παράδοση. Ας μην ξεχνάμε βέβαια ότι η ελληνική γλώσσα υπήρξε η γλώσσα που εκφράστηκε η διδασκαλία του Χριστού και τα ίδια τα Ευαγγέλια είναι γραμμένα στην ελληνική. Όπως αναφέρεται στο σχετικό νόμο «δημιουργείται ένα τρίπτυχο που συνδέει τη γλώσσα και τον πολιτισμό και τη διαχρονική και διατοπική παρουσία του ελληνοτισμού». Ας μην υποτιμούμε λοιπόν τη δύναμη της γλώσσας μας ως δημιουργού και φορέα πολιτισμού, που πρέπει ν' αγαλλιάζεται, να συντηρείται και να προβάλλεται με κάθε μέσον «ως το θεμέλιο της ίδιας της ανθρωπίνης υπόστασης. Η θέσπιση του νόμου αυτού χαιρετίστηκε από τα πνευματικά ιδρύματα της χώρας με επιστημονικές εκδηλώσεις. Ιδιαίτερα σημαντική ήταν η εκπομπή του τηλεοπτικού καναλιού της Βουλής των Ελλήνων, την οποία διύθυσε η διακεκριμένη δημοσιογράφος κ. Ματρώνη Δικαιάκου, με τη συμμετοχή των πολύ γνωστών καθηγητών της κλασικής φιλολογίας και γλωσσολογίας κ. Ιωάννη Καζάζη, του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και Πρόεδρο του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας και του καθηγητή Χριστόφορου Χαραλαμπίδη του Πανεπιστημίου Αθηνών. Η σημαντικότερη αυτή για την ανάδειξη της διαχρονικής αξίας της ελληνικής γλώσσας για τον ελληνικό αλλά και παγκόσμιο πολιτισμό, αναμεταδόθηκε πρόσφατα από το ίδιο κανάλι. Ιδιαίτερα μάλιστα θα πρέπει να προσεχθεί η συγκινητική αναφορά, που έγινε από τον καθηγητή κ. Χριστόφορο Χαραλαμπίδη, της έκδοσης του βιβλίου του καθηγητή της γλωσσολογίας Γεωργίου Καναράκη, τώρα καθηγητή του πανεπιστημίου

του Charles Sturt της Αυστραλίας, με τίτλο «Η διαχρονική συμβολή της Ελληνικής σε άλλες γλώσσες» (εκδ. Παπαζήση, 2014). Σ' αυτό δημοσιεύονται εξειδικευμένες εργασίες 32 μελετητών από διάφορες χώρες. Αφορούν τις διαχρονικές και γλωσσικά πολυεπίπεδες επιδράσεις της ελληνικής γλώσσας στην εξελικτική διαδρομή 28 γλωσσών της υπηλίου. Οι μελέτες που δημοσιεύονται σ' αυτό αναδεικνύουν την επίδραση της ελληνικής γλώσσας στις χώρες αυτές. Μάλιστα όπως αναφέρθηκε από τον καθηγητή κ. Χαραλαμπίδη, το βιβλίο αυτό πρόκειται να επανεκδοθεί στην αγγλική με τη συνεργασία επιστημόνων και άλλων χωρών.

Δεν μπορώ να μην εκφράσω τη συγκίνηση και την υπερηφάνεια μου για την ανάδειξη της αξίας της ελληνικής γλώσσας όχι μόνο για τον ελληνικό, αλλά για τον οικουμενικό πολιτισμό και να μη αναφερθώ στην άρρηκτη σχέση της ελληνικής ταυτότητας με τη γλώσσα, που μιλιέται από τους πανάρχαιους χρόνους, μέσα σ' όλη την ιστορική μέχρι σήμερα εξέλιξή της. Ίσως φανεί άσχετο εδώ ν' αναφέρω μια προσωπική μαρτυρία ενός φίλου, που χρόνια πριν βρέθηκε με τη γυναίκα του στη Νέα Υόρκη. Ήταν σ' ένα πάρκο κοντά σε κάποιον που είχε μπροστά του ταβλά με κουλούρια. Φυσικά μιλούσε μαζί της στα ελληνικά, όταν άκουσε τη φωνή του κουλουριτζή να τον διακόπτει: «Ε, πατριώτη!»

Ας κλείσω μ' αυτό το «έ, πατριώτη». Τίποτα δε μας φέρνει πιο κοντά από τη γλώσσα στην κοινή μας πατρίδα. Πατρίδα απ' τη φύση και τη μοίρα της απλωμένη σ' όλο τον κόσμο. Ο οικουμενισμός των Ελλήνων δεν αμφισβητείται. Και η συντήρηση με κάθε μέσο των πολιτιστικών αξιών του είναι πρωταρχική υποχρέωση όλων.

Νίκη Καλτσόγια
Ομότιμη καθηγήτρια